

ÁGH ISTVÁN

Lyukasórák Tandori Dezsővel

Hatvan éve napozunk lyukasóra alatt a Duna parton, szemben a Tabánnal, háttal az egyetem épületének, a Gellért-hegy, a királyi vár s az Erzsébet híd háromszögében állnak még a palotaromok, a pillér semmibe vesző roncsa, ha arra járva nem is látom már a 2-es villamosból, eszembe jut és megjelenik az emlék előhívott képe, ennyi, ami még megmaradt barátkozásunk múlt idejéből egyetemi anekdoták után, alkotóköri túlbuzgásból, s talán a legfontosabb találkozásunk elfeledtem, de most is hallom még Dezső elragadtatott előadását, ahogy a szelíd folyam nyugtalan hullámaint követte.

Olyan lelkesen áradozott valami pillanatnyi semmiségről, s úgy élte át aprólékos derűvel, mint a legfontosabbat, szenvedélyes orrhangra váltott, és mintha már én se érdekelném, de azért felém fordulva kérdezett, s beszélt tovább, nem az a fontos, föl tudnám-e idézni, amit mondott, bár érdekes lenne, mi érdekelt bennünket hatvan éve, s egy öregember ifjúságából mi maradt vén korára, akkor rengeteg sirály tanyázott a Dunán, s verebek mindenütt, ez volt neki az a világ, ami nekem a kiscsikós pázsit, a szóbeliség korszakában felgyűlt ihlető anyag, amit majd szétszed, s bátran összerak más formában.

Orbán Ottó csoporttársam biztatására látogattam Füst Milán előadásait, ahol sosem láttam Dezsőt, de megjegyezte a padba vésett *Füstöl Milánót*, mintha csak ennyi lenne a köze hozzá, hiszen nem illet az öreg a századközep száraz stílusához, hova a költő Nemes Nagy Ágnes diákjaként is vonzódhatott, én pedig első generációs népi sarj, a Milán bácsinál akartam európai lenni, s amit még Ottó irigyelt tőlem, Dezsőnek már megadatott, egy madár személyében, tabáni tyúkhúrral és piaci saláta-eleséggel, *velem bárki találkozhatott..., mint a faluból menet a cigánnyal.*

Most már tudom, ezeknek a dolgoknak vége,
a megváltozott barátság megértő szeretetben folytatódott,
amikor kizárta magát, s bezárkózott egy beteg verébbel,
az meg viszont a megmentése végett várta a feltételes megállónál,
két egymásra utalt esendő lény a kolostori közegben,
látszatra a madárral indokolta azt, ami a madarat indokolja,
mert a verébnél nincs alább, csak tovább Assisi Szent Ferencig,
ahogy a földi hívságnál fontosabb az élet teljessége,
a sejtésből bizonyossá váló szabad költészet titka,
bár csak óvatos együttérzéssel lehet mondanom, nehogy
megalázzam illetéktelen véleményem közhírré tételével.

Nyolcvanadik évének fordulóján köszöntöm egyidősen,
hatvan év hallgatás után éppen ideje megszólalnom,
bár megérdemlem rosszallását inkább a buzgalom miatt,
mert akár az anyagát sugárban ontó égitest,
vonzása ellenére sem enged a közelébe senkit,
mintha nem is lett volna Illatos úti nevelőtanár,
a főtiszti akadémián nyelvoktató, és úgy fiatal költő,
hogy egy szükséges senki, hát mindent elhagyott, s kizárt,
s elkezdte véghetetlen életművét írni egy villanygépen,
azóta a lehúzott rolókkal üzeni, nem tartózkodik otthon,
és írt és sugárzott, tekintet nélkül ontotta költeményeit.

Inkább beengedte az ismeretlen köszörűs cigányt,
engem viszont, s nem értem, miért hívott meg Kormos
Istvánnal. Marsall Lászlóval, vagyis Kormost velünk,
délelőtt a Lánchíd presszóból mentünk a Lánchíd utcába
Pistával, Laci nélkül, aki az ismerkedéstől tarthatott,
mint ikertársnak vélhető, Weöresékhez bejáratos barátunk,
Dezső valami üdítővel kínált, mondván, hogy dolgozik,
és a magyar futballról áttértünk a nyugatnémet bajnokságra,
azt a megszabott időt, mint egy ajándékba kapott zsebórát
őrzöm, a 23-as házszám előtt fölnezek az emeletre,
s mintha a rég megszüntetett 9-es villamossal járnék.

Leveleztünk, de magunkat mellőztük a levelekben,
s mint illetékes, előhozakodtam a zuglói hírekkel,
madáreseményekkel, hogy megjöttek a süvöltők,
mint a megszálló hadsereg, egy őszi délelőtt a kertben,
egyik borús napon a gyurgyalagok is megjelentek,
káprazatos színpompában a szerény virágok között,

míg a kinn álló pingpong asztal a költöző madarak pihenője,
az erdők nyári vadonából itt telelnek a cinkék,
akkor még minden bokorra jutott egy feketerigó,
írtam a madárijesztésről, a gerle korai költéséről is,
Gyertyaszentelő napján a fészket hogy szórta le a hóba.

Hiába észszerű beöltöztetett póznával, karbid-durrogatással,
kék szalagfüzérrel elijesztetni a szőlőtől a seregélyeket,
a gerlek családi tragédiája, s a megszállónak mondott süvöltők
érzékenyen érinthették, bár nem gondolom, hogy azért,
inkább a fogászati procedúra miatt mondta le a találkozást,
sürgönyben értesített, nem feledve az egy éve megbeszél
t dátumot, hogy az Opera étteremben leszünk március 13-án
délután három órakor, az nyúlt el Budára költözése
míg, melynek idén lesz harminckét éve, ahányat az *Egy talált tárgy
megtisztítása és A tündér megkötözése* megírásáig éltünk,
s miután én is a Duna jobb partján őrlöm éveimet.

Mióta lágymányosi lakos vagyok, helyben figyelhetem,
világutazó lelkesedésével járja be a kerület
számomra ismeretlen nevezetességeit, én vagyok itthon,
mégis ő ajánlja találkozásra a nekem sem idegen
Bertalan Lajos utcai Borpatikát, ahol ő a törzsvendég,
otthonosan elbeszélget azokkal, akiket látásból ismerek,
de annyi év múlt el azóta is a telefonkapcsolatban,
csak a kötött sapkás címlapfotót látom magam előtt,
összetéveszttek vele másokat, vagy őt nem ismerem meg,
ahogy jön a Fény utcai piac felől, félrebillent szatyorral,
nehéz léptekkel a Trombitás felé, és rám köszön.

Mintha most is ott lennék a paksi Duna-parton
az elmúlt század utolsó nyarának egyik estjén,
egyszer csak Tandori Dezsőt hallom a fűben a rádióból,
a kertre vedlő lámpafényben, a mályvabokrok árnyékában,
s a néma időközökben, amíg a kutya nem csahol,
együtt hallom a folyam suhanását a hosszú mondatokkal,
hallgatom és lelkesedem a dolgok visszhangja iránt,
ami ott bennem elkezdődött az udvar és a csillagok,
a Duna és az ártéri erdő, az út, a város és kettőnk között,
minden szava a teremtés pillanatából való, és elragad
képzelt útítársának egy használt sportszatyorral.